

Jöttünk, tettünk, csatlakoztunk

Lengyelország Európai Uniós csatlakozásának folyamata

Ünnepelő tömeg a Pilsudszki téren, április 30.-án

Most, 19 évvel 2004 májusa után, érdekes volna visszanézni, mi történt Varsóban azon az estén, amikor lengyel és uniós zászlókat lobogtató gyerekeket, és felnőtteket lehetett látni a Pilsudszki téren. Amikor mindenki Aleksander Kwaśniewski köztársasági elnököt hallgatta, ahogy azt mondja; „Lengyelország ajtaja most nyitva áll Európa felé, és mindent meg fogunk tenni azért, hogy ne okozzunk senkinek se csalódást.” És láthatták a tűzijátékokat és a rengeteg boldog arcot. Kwaśniewski minden bizonnyal büszke lehetett az országára.

1989-ben Lengyelország elsőként tartott szabad választásokat a keleti blokkban, amelyet második fordulóját Kwaśniewski elődje, Lech Wałęsa nyerte. Pártjának, a Solidarnosc-nak (Szolidaritás) szembe kellett néznie azzal, hogy az országát a kelet-európa legnagyobb gazdaságát (amely Magyarországnál rosszabb állapotban volt) átállítsa egy, az eddigétől merőben különböző irányba. Ennek a feladatnak elengedhetetlen részét képezte a csatlakozás az akkor még 12 tagállamból álló Európai Unióba.

A 2004-es ötödik bővítési körben Ciprus, Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Szlovákia és Szlovénia szeretett volna csatlakozni az Európai Unióhoz.

A csatlakozni kívánó tagállamoknak bizonyos gazdasági és politikai feltételeknek kell megfelelniük amelyeket a koppenhágai kritériumok foglaltak össze, valamint minden tagállamnak és az Európai Parlamentnek is jóvá kell hagynia a csatlakozási kérelmet.

Ehhez az első lépés az ún. Társulási Megállapodás volt, amit 1991-ben írtak alá az Európai Közösségekkel. A következő szerződés a sorban a Csatlakozási kérelem volt, három évvel később. Lengyelország a csatlakozási tárgyalásokat 1998-ban az előbb említett tíz másik országgal együtt kezdte meg. Ahhoz, hogy ezeket az államokat felvegyék az EU-ba, stabil piacgazdaságra, és stabil demokráciára volt szükség, olyanra, amely tiszteletben tartja az emberi jogokat, és a Brüsszeli jogalkotás alapjait is elfogadja. E két utóbbi érdekében a lengyel kormány 2000-től közel 270 javaslatot terjesztett a Szejm elé (lengyel parlament alsó háza). A Szejm képviselői teljes melesszélességgel támogatták a kormányt: „Lengyelországnak szüksége van az Európai Unióra, ahogy az Európai Uniónak is szüksége van Lengyelországra.”

A szejm egy későbbi ülése.

A jogrendszer reformjain túl az uniós Phare-program pénzügyi segítséget is nyújtott a jövőbeni csatlakozóknak a gazdasági reformjaik végrehajtására.

A lengyel gazdaság meghálálta az erőfeszítéseket: az egyfőre jutó GDP durván ötven százalékkal nőtt 2000 és 2004 között. Persze problémák is voltak bőven, főleg a mezőgazdaság átállása okozott nehézséget. Mindezek után Lengyelország 2003-ban kiadta az EU-hoz csatlakozó referendumot. 2004 májusáig, mire Lengyelországot felvették az Európai Unióba, az új EU-s tagjelölt országok között mintegy 13 milliárd eurót osztottak szét az integráció érdekében, javarészt gazdasági fejlesztések céljából. Lengyelország 2004-ben további 2.5 milliárd eurót kapott, és körülbelül másfél milliárd eurót fizetett be. A számok alapján jogos volna kérdés, hogy miért érte meg az EU-nak ez az óriási befektetés. Az eszmék szintjén az Európai Unió irányelvei között található a válasz: egyesíteni Európa nagy részét az EU égisze alatt, hogy az európai országok továbbra is megállják helyüket a gazdasági versenyben, Azsia erősödő államaival és az Egyesült Államokkal szemben.

A bővítés gazdasági szinten valamennyire igazodik az eszmékhez. Az új országokkal együtt 75 millió új tagja lett az európai unió lakosságának. Területe hatalmasat növekedett. Máltán és Cipruson kívül az összes új tagállam a schengeni övezet tagja is lett, a Balti Államok, Szlovákia, Ciprus görög fele (a török megszállás alatt álló rész, bár aláírta a csatlakozási referendumot, nem lett az EU tagja.) és Málta. Litvánia, bár nem tette meg ezt a lépést, jövőbeli célként jelölte meg az Euró bevezetését.

Azonban nem mindenki fogadta kitörő örömmel az Unió bővítését, például az Egyesült Királyságban, ahol az ellenzéki Konzervatív Párt vezetője, Michael Howard kijelentette: "Nem akarunk egy olyan ország része lenni, amit Európának hívnak." Attól tartott, hogy a szuverén államok sokszínűségének rovására fog menni az Unió bővítése, mert csak a nemzeti döntéshozási hatáskörök megnyirbálásával lehet az egységesített Európát hatékonyan működtetni.

Romano Prodi az Európai Bizottság elnöke ígéretet tett, hogy javítani fognak a már most nehézkes irányítási struktúrára és a döntéshozatalon. Ugyanakkor sok, gazdaságilag fejlettebb ország attól tart, hogy a szegényebb közép- és keleteurópai országokból migrációs áradat fog

betörni a nyugati államokba. Mindez még nehezebb lesz, amikor a még „várólistás” államok is az Unió tagjai lesznek. Ezek a várólistás államok: Románia és Bulgária, amelyek 1995-ben adták be csatlakozási kérelmüket.

Mindezen nehézségek ellenére 2004-ben a „despotizmus ellentéte” ahogy Adam Michnik nevezte az Európai Uniót, végrehajtotta történetének legnagyobb bővítését. Tíz új országban zeng Beethoven Örömdája, az Unió himnusza. Új korszak kezdődött Európa történelmében.

Források:

<https://oxfordre.com/politics/display/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-258>

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/factsheet/eu10_2004/factsheet_growing-together_pl_en.pdf

<https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2004-may-02-fg-europe2-story.html>

<https://guides.loc.gov/poland-manuscripts/timeline>

<https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/the-2004-enlargement-the-challenge-of-a-25-member-eu.html>

<https://www.sejm.gov.pl/english/sejm/sejm.htm>

<https://www.macrotrends.net/countries/POL/poland/gdp-gross-domestic-product>

<https://www.visegradgroup.eu/documents/presidency-programs/2003-2004-czech-110412>

<https://www.statista.com/statistics/1135294/poland-s-contributions-to-and-receipts-from-the-eu-budget/>

<https://www.eppgroup.eu/newsroom/eu-2004-enlargement-a-miracle-of-freedom>

<https://www.gov.pl/web/eu/poland-in-the-eu>

<http://real.mtak.hu/87186/1/18180.pdf>

Képek: <https://www.magyarhirlap.hu/kulfold/20230830-a-lengyel-szejm-megvalasztotta-az-orosz-befolyast-vizsgalo-bizottsag-tagjait>

<https://gloswielkopolski.pl/wejscie-do-ue-smierc-papieza-katastrofa-smolenska-euro-2012-i-polityczne-afery-oto-najwazniejsze-wydarzenia-w-polsce-ostatnich/ga/c1-14943118/zd/43100034>